

CONTRIBUȚII ETNOBOTANICE DIN COMUNA TĂTĂRUȘI, JUD. IAȘI

I. A. Lupu și Ioana Tănase

În această notă se prezintă un număr de 82 denumiri populare românești de plante, dintre care 45 sînt noi pentru literatura etnobotanică, iar restul sînt cunoscute pentru alte specii. Aceste denumiri populare se referă la 76 de specii mai comune de plante.

Materialul lexical a fost cules din comuna Tătărăuși, județul Iași, localitate cu o interesantă tradiție a obiceiurilor populare și care păstrează în vocabular o nuanță dialectală specifică.

Indexul alfabetic al speciilor de plante pentru care se prezintă denumiri populare românești

Aegopodium podagraria L. — Brîncă ; *Agrimonia eupatoria* L. — Nigelarită ; *Alisma plantago-aquatica* L. — Limba caprei ; *Anthemis tinctoria* L. — Năstureii popii ; *Articum tomentosum* Mill. — Brumărel de vară ; *Asarum europaeum* L. — Calce căprească ; *Asparagus tenuifolius* Lam. — Spaima iepurelui ; *Astragalus glycyphyllus* L. — Cheptăniță ; *Atropa belladonna* L. — Poama soacrei ; *Betonica officinalis* L. — Capul cucului ; *Bilderdykia convolvulus* (L.) Dumort. — Coronită ; *Calamintha vulgaris* (L.) Druce — Cel perit ; *Campanula persicifolia* L. — Cercelul caprei ; *Carlina vulgaris* L. — Armurar ; *Centaurea indurata* Janka — Foșaită ; *Centaureum umbellatum* Gilib. — Liliac nemțesc ; *Chaiturus marubiastrum* (L.) Rchb. — Stînărel* ; *Chamaenerion angustifolium* (L.) Scop. — Păuniță ; *Chenopodium polyspermum* L. — Bobul mîței ; *Chrysanthemum vulgare* (L.) Bernh. — Poarta raiului ; *Cuscuta epithymum* (L.) Murr. — Turtel ; *Cynanchum vincetoxicum* (L.) Pers. — Ciușcă ; *Cynoglossum officinale* L. — Turbarea ciinelui ; *Datura stramonium* L. — Rochița rîndunicii ; *Delphinium consolida* L. — Floarea măgarului ; *Echium vulgare* L. — Coadă mîței ; *Epilobium montanum* L. — Cîrligută ; *Eryngium planum* L. — Arnăuț ; *Euphorbia villosa* W. et K. — Trei voinici, Voinicel ; *Galium aparine* L. — Cîrșnic ; *G. cruciata* (L.) Scop. — Scara mîței ; *G. schultesii* Vest — Iuj ; *G. verum* L. — Zîna poienii ; *Geranium robertianum* L. — Pirciță, Răgelariță ; *Gypsophila muralis* L. — Scinteuță ; *Hibiscus trionum* L. — Bășicoasă, Drops ; *Hyoscyamus niger* L. — Ciudă ; *Inula britannica* L. — Galbănul

* Denumiri populare oarecum. sugestive.

cocoşului; *Juncus effusus* L. — Țif; *Knautia arvensis* Coult. — Ciuma pădurii; *Lamium amplexicaule* L. — Tămăcel; *Lathyrus silvester* L. — Singele voinicului; *L. venetus* (Mill.) Wohlff. — Pipigioi; *Lavatera thuringiaca* L. — Rujă; *Luzula multiflora* (Ehrh.) Lej. — Mălaiul cucului; *Lythrum salicaria* L. — Luceafăr de baltă; *Malva pusilla* Sm. — Motocei; *Melampyrum bihariense* Kern. — Însurăței; *Mentha arvensis* L. — Menta piticului; *Nepeta pannonica* L. — Menta calului; *Ononis pseudohircina* Schur — Spinariță; *Origanum vulgare* L. — Calcan; *Plantago major* L. — Minciuna babei; *Polygonum persicaria* L. — Clonțul curcanului; *Potentilla anserina* L. — Bestie; *Ranunculus sardous* Cr. — Creasta cocoşului; *Rorippa austriaca* (Cr.) Bess. — Untuică; *R. silvestris* (L.) Bess. — El și ea; *Rosa dumetorum* Thuill. — Cicadir, Cicăzdăr; *Rumex sanguineus* L. — Stege; *Salix caprea* L. — Lozie; *S. purpurea* L. — Salcia piticului; *Salvia glutinosa* L. — Tămăioară; *Sanicula europaea* L. — Zapir, Zapur; *Saponaria officinalis* L. — Floare de gheață; *Solanum dulcamara* L. — Ispită; *Stachys germanica* L. — Mătăciune; *S. sylvatica* L. — Urechea porcului; *Stellaria graminea* L. — Voalul miresei; *S. media* (L.) Cyr. — Piriitoare, Pleșcaită; *Trifolium arvense* L. — Mițu pepenelui; *T. strepens* Cr. — Pincăriță; *Verbena officinalis* L. — Cumpănă, Scara miței; *Veronica orchidea* Cr. — Lumina a mortului; *Viola arvensis* Murr. — Panseaua cîmpului; *Xanthium strumarium* L. — Cornuți.

UTILIZĂRI LOCALE MAI PUȚIN CUNOSCUTE ALE UNOR SPECII DE PLANTE

Alimentație : Stege (*Rumex sanguineus*) : plantele tinere.

Distractive : Minciuna babei (aluzie la modul cum se rup nervurile frunzelor de *Plantago major*); Motocei; Năstureii popii.

Medicina veterinară : Brîncă (porci); Menta calului.

Medicina populară : Cel perit (*Calamintha vulgaris* se utiliza în trecut ca vulnerar, mai ales în cazul bolilor venerice); Nigelariță, Pincăriță (*Trifolium strepens* este utilizat ca antidiareic); Pirciță (*Geranium robertianum* se folosește ca afrodisiac).

Ornamentale : Zina poienii.

Tinctoriale : Calcan.

ETHNOBOTANISCHER BEITRAG AUS DER GEMEINDE TĂTĂRUȘI, BEZIRK IAȘI Zusammenfassung

In dieser Note (Abhandlung) werden 82 Volkspflanzennamen aufgezählt, die in der Gemeinde Tătăruși, Bezirk Iași, gesammelt wurden.

B I B L I O G R A F I E

1. BORZA AL., 1968, Dicționar etnobotanic, București.
2. CZIHAC J., 1857, Colecțiunea de numiri botanice despre florile Moldovei, culese de Czihaç, Călindariu pentru poporul român, Brașov.
3. GOROVEI A. și LUPESCU M., 1915, Botanica Poporului Român, Fălticeni.
4. RECEANU V., 1896, Nomenclatura topologică și botanică. Iași.
5. ȚAPA EM., 1976, O privire critică asupra tezaurului etnobotanic, Iași (mscr.).